

Hvis du har billeder, oplysninger eller andet af lokalhistorisk interesse, så henvend dig til:

Lokalhistorisk Samling

Kamillevej 10

2770 Kastrup

Tlf. 32 46 05 45

Åbningstider:

Mandag 16.00 - 20.00

Tirsdag 12.00 - 16.00

Fredag 12.00 - 15.00

Lokalhistorisk Samling har desuden udstillinger på

Kastrupgårdssamlingen

**"Midt på Amager" og
"Kastrup Glas"**

Åbent Tirsdag til søndag

14.00-17.00

Onsdag tillige

14.00-20.00

Plyssen

Amager Strandvej 350:

**Permanente og
skiftende udstillinger**

Åbent Lørdag og søndag

13.00-16.00

MÅNEDSBLADET Glemmer du

**Jul i den gamle
præstegård**

Nr. 11 – december 2001

Tårnby Kommune - Lokalhistorisk Samling

Forsideillustration:
Julekort fra 1916

I denne udgave af "Glemmer du" er der hentet inspiration fra:

*Artikel fra Tidens Kvinder nr. 51 i 1965.
Grete Corneliussens juleerindringer*

ISSN 1397-5412

Glemmer du er udgivet af: Tårnby Kommune - Lokalhistorisk Samling
Skrevet og redigeret af: Inger Kjær Jansen
Layout: Vicky Bonde

“en skælm”.

Uheldigvis blev det min mormor der fik den dette år, og glad viste hun mandlen frem, - men.... da også farmor viste sin frem, gjorde alle jo store øjne. Min mor sagde med det samme “jeg har kun puttet een mandel i, må jeg lige se den du har, farmor”? Så blev det hurtigt afsløret, fordi mor vidste, hun havde taget den allerstørste, der var i posen, og farmors mandel var ikke så stor. Det havde vi meget morskab over senere, ja mange år efter kunne vi huske dengang farmor snød!

Efter middagen kom næsten det værste øjeblik, for så skulle der ryddes af....

Endelig....

Bagefter satte vi os i lænestolen i den nye stue, og så skulle der synges.

Vi gik aldrig omkring træet hjemme, der var jo de to ældste med stokke. Så vi sang de dejlige gamle julesalmer, mens vi beundrede det fine træ, som far nu egenhændigt havde tændt med stearinlysene på de grønne holdere. Holderne havde kugler, og der var både røde og

hvide lys fra Asp Holmblad .

Vi valgte hver især en julesalme; far havde “Det kimer nu til julefest” som yndling, mor syntes bedst om “Julen har bragt velsignet bud”, mormor “Dejlig er den himmelblå” osv.

Vi sang “Dejlig er jorden” til sidst fordi mormor ønskede det. Når vi kom til “Slægt skal følge slægters gang”, havde hun tårer i øjnene og nikkede rundt i stuen.

Juleaften brændte lysene ned, og nye blev sat i til næste dag. Kaffen blev brygget og småkagerne kom frem, og bagefter goder af alle slags som beskrevet. Man følte at bare denne dag/aften aldrig fik ende....

Dette var trygge traditioner efter hukommelsen, som ikke falmer med tiden.

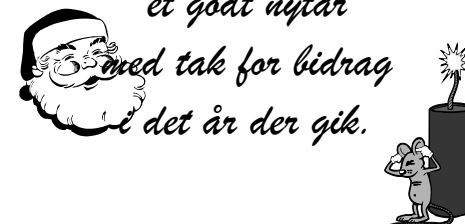
Lokalhistorisk Samling

ønsker alle en rigtig

Glædelig jul og

et godt nytår

*med tak for bidrag
i det år der gik.*

Astridsvej og Castor Alle, fordi der var oplyst i alle vinduerne.

Julehyggen strømmede os i møde. Der var ikke trukket for, så det har været før 1940, at jeg gik med far i hånden. Vi nød de fine små huse, hvor træerne stod fint pyn-tet. Ingen havde dengang juletræ i haven med lys på som nu.

Juleaften

For nu atter at komme tilbage til juleaf-tenshøjtiden, så blev der læst højt fra jule-kortene fra slægt og venner. Det var altid mor, der skrev, rigtig mange, og som vi andre høstede glæden af, altså de mange som vi fik respons fra.

Af julegæster var mormor og moster altid selvskrevne. Moster boede sammen med mormor på gården, "Fremtidens Håb", indtil 1936 hvor hun fik sin egen lejlig-hed i Sundby, da var hun 36 år.

Som børn sneglede tiden sig af sted inden det blev aften. Men man oplevede fred og glæde og stor forventning især til gaverne naturligvis.

Julemiddagen

Julemiddagen bestod altid af and eller flæ-skkesteg. Ænder eller gæs havde far også selv opdrættet, så det var med vemod de kære fugle (især Anders And der blev op-drættet med hønsene) blev spist. Godt smagte det i hvert fald med alt tilbehør surt og sødt, brune og hvide kartofler, rødkål smagt til efter alle kunstens regler, sukker, eddikesaft i rette forhold. Alt la-vet og smagt til i store gryder af jern som passede til ringene på komfuret.

Desserten var altid Ris á la man-de med sød kirsebærsovs og med en mandel i. Det var spændende, hvem der blev den heldige, der skulle have marcipangrisen med stor rød sløjfe om maven. Så skete der altid det morsomme, at moster skulle have een portion til, og vi børn sagde: "Jamen moster nu er mandlen jo fundet"! hvortil hun svarede: "Lad I bare mig om det, det smager jo så dejligt"!

Der var også en jul hvor det nær var gået galt. Mens vi var i kirke havde min farmor (det år gik hun med stok og var ikke med i kirke) fundet og skoldet en stor mandel og ligeså stille lagt den i sin for-klædelomme. Det var jo snyd, men farmor kunne også godt være

Jul i den gamle præstegård - 1965

Teksten er hentet fra Tidens Kvinder 1965 og er skrevet af Ulrikka.

Udenfor er meget forandret, si-den Tårnby præstegård opførtes i 1760. Men bag de gamle mure dufter det af stearinlys, gran og bagværk som altid, når julen nær-mer sig. Sognepræst Johannes M. Nielsen og frue og deres ni børn - 6 drenge og 3 piger - helligholder højtidens traditioner på smukkeste vis, og hele familien er som sæd-vanlig samlet, når træet tændes.

Forinden har døtrene hjulpet mor i køkkenet, hvor mere end en halv snes forskellige småkager, marcipan og andet godt forberedes. Julestadsen er forlængst taget ned fra loftet og gået efter, den yngste datter Estrid på 10 år har suppleret, hvad er manglede i pa-pirstjerner og hjertes.

Pastor Nielsen har haft travlt med at forberede de fem juleguds-tjenester, der samler over 2000 mennesker i den smukke kirke. Pastorerne Aksel Christensen og Hans Olav Okkels skrfter med den initiativrige sognepræst, der nu har virket i Tårnby fire år efter en længere periode i Ikast, Et år i Rødovre og fjorten år i Bodilsker

på Bornholm. Den 19-årige Mar-tin arrangerer julekoncerten, så hele familien er travlt optaget i disse dage.

Blandt traditionerne er en af de smukkeste, at de alle samles til sang og bøn i kirken juleaften, in-den de spadserer over stenbroen tilbage til den gamle præstegård, der med rette regnes for en af lan-dets smukkeste og bl.a. var ram-men omkring filmatiseringen af "Nøddebo Præstegård", hvor Hans Kurt spillede den sprælske "Nikolaj".

Er "gammel jul, god jul" må sognepræst Johannes Nielsen uden for højtiden tænke på, at vi snart lever i 1966, og han gør et stort og prisværdigt arbejde for at engagere sine stadig flere sogne-børn i kirken.

Det begynder for alvor under konfirmationsforberedelserne, hvor konfirmanderne får et kirke-kort, som stemples hver gang, de deltager i en gudstjeneste. Møde-procenten er stor, ofte kan sogne-præsten glæde sig over en helt fyldt kirke, både under gudstjene-

ster Søndag og Torsdag.

- Med den stadig voksende befolkning i Tårnby er det vanskeligt at kende alle, men jeg mener selv at have føling med så mange, som det er muligt her, fastslår sognepræst Johannes Nielsen, inden han går ned ad præstegårdens stentrappe for at gå over i kirken, under hvis otte hvælvinger findes velbevarede kalkmalerier af bl.a. Joakim Skovgaard.

I Præstegården brænder samtlige adventskransens fire lys som tegn på, at julen er nær. Selv om

Pastor og pastorinde Johannes M. Nielsen glæder sig over den musikalske børneflokk på 9, der både spiller og synger så det er en fryd.

I aldersorden er børnene stud. theol. Simon, 23 - seminarist Ole, 22 - Kristin, 21 - Martin, 19 - Karen Magrethe, 18 - Bo, 16 - Kåre, 14 - Birger, 13 og Estrid, 10 år.

Foto: John Jørgensen

forberedelserne har været længe, giver spændingen børnene røde kinder - og pastorinden har nok at gøre med at sørge for, at alt er klart til årets største højtid. Ni børn og en svigerdatter har glædet sig til denne aften, der kulminerer, når pastor Johannes Nielsen tænder grantræets lys, og alle stemmer i sang Julen er årets travleste tid i Tårnby præstegård....

- men også den dejligste..!

charmeuse”, underkjole med bukser med ben i, lyserøde eller tyrkisarvede, skinhandsker af min mormor, med en 10 kr. seddel i en kuvert, som først blev fundet efter alle gavepapirer var endevendt. Hun vidste den *skulle* være der!

Gert fik som lille dreng en stor flot lastbil af træ, han kunne næsten selv sidde på den. Men det morsomme ved gaven var, at han havde fået den før og glemt den, så far malede den op med fine farver grøn og rød og den var igen så fin som ny.

Vores far havde sin egen måde at ordne sine julegaver på. Han gik ind i soveværelset og låste døren en times tid, før vi skulle spise. Han kom pengesedler i konvolutter, hvad vi aldrig var kede af, så kunne hver især købe det, man ikke havde fået. Jo fars gaveræs var klaret på små 10 minutter.

Vi fik en 10 kr. seddel hver, så længe jeg husker tilbage, når der ellers ikke var andre store ting som julegaver!

Et andet år, hvor jeg var vokset ud af min grønne “udtræks seng”, ønskede jeg brændende en ny seng i julegave, og jeg fik det søreme. Den havde været gemt oppe på det gamle loft bag noget ra-

gelse.

Selv om jeg havde været på opdagelse, havde jeg ikke fundet den, det var en stor overraskelse! En helt ny seng i “Cuba Mahogni Finer”, og i voksen størrelse. Jeg tror kun, jeg har været 11 år - 1941.

Selvom far klarede julegaver som før beskrevet, var der dog *en* gave der skulle købes, og det var til mor. Hun fik hvert år i 20 år tror jeg en B & G juleplatte.

Det blev meget ofte min opgave at tage rutebil og sporvogn til Amagertorv og indkøbe denne ene og kostbare gave. I 1941 el. 42 kostede den 10 kr.

Selve juleaften forløb præcis hvert år som det forgående, igen meget traditionsrigt.

Der blev endelig fyret op i den fine stue eller “nye stue” hvor træet var bragt ind.

Til kirken

Vi skulle altid i kirke i Tårnby. Når det var godt vejr, gik vi, og var det dårligt så kørte vi i hestekøretøj, eller kane hvis der var sne. Farmor og mormor tog Tårnby “rutebilen” til kirken.

Når vi spadserede, var det altid så morsomt at gå hjem gennem

Valliant bøger, dette fik Gert altid af mig!

Gyldenspjæt bøger og Svikmøllen og Blæksprutten var ikke så kostbare, så vi børn kunne give moster eller far en af dem, mens mor var glædest for "Hjemmets Jul" og "Ved Julelampens Skær".

Når jeg tænker tilbage på disse år i trediverne og fyrrene fra ca. 1935 og op til 1947 var jeg/vi temmelig forkælede.

Vi havde jo mange ønsker i julemåneden og mors altid faste svar var: "Ja du kan jo ønske i den ene hånd, og spytte i den anden, og så

se hvad du får mest i?"

Jeg ønskede brændende skibukser under krigen. Dem havde mor fremskaffet af gammelt stof og fået syet til mig, med vores pige Jytte som gine. Vi må have haft de samme mål, for de var perfekte.

Jeg fik dukkevogn, da jeg var 6-7 år, og isskøjter i julegave, da jeg var 8-9 år. Det lille postkontor med stempler var også som julegave, samt modellervoks i alle farver og viking farve med 12 i æsken, og farve og malebøger med farvelade. Undertøj af "Trico

Cornelius Corneliussens gartneri, Amager Landevej 127 i Kastrup. Foto 1917.

Grete "Cornelia" Corneliussens juleerindringer

Grete Corneliussen f. 1930.
Her i "En søndag på Amager",
dilletantkomedie på Korsvejens Skole.

Når alting er dækket af et tykt lag sne og det hele ser smukt ud her i haven i "Skelbo", samt ud over alle markerne, er det lige til at komme i julestemning af.

Storvask

Når der skulle "storvaskes" - og det skete een gang om måneden - skulle mor først koge tøjet i gruekedlen. Alt blev delt op efter, hvad det brugtes til, og hvor snavset det var!

Mor fik hjælp af en fremmed kone, Andrea Andersen fra Spicas Allé, og hun fik hjælp af Svend fra gartneriet til at trække vaskemaskinen med håndkraft.

Når tøjet blev taget op fra kog til vaskemaskinen, blev det værste gået efter på vaskebræt, og det var hårdt! Derefter blev det skyllet mange gange i et stort kar, for til sidst at hænge på en bænk. Til allersidst skulle det igennem vridemaskinen, og så naturligvis på tørrepladsen, - op og hænge i frisk luft.

Når det hele var tørt og lagt fint sammen i stakke, kørte vi unger enten med legevognen eller, i vintertid, med slæde til "rullekonen"

fr. Nielsen i Castor Alle.

Vi havde meget sjov af, at køre med denne kæmpestore vaskekurv, som ikke måtte falde af!!!

Juleslagtning

Den grufulde oplevelse var, når der skulle slagtes! Alle de voksne var meget, meget tidligt oppe på slagtedagen. Slagteren var bestilt længe i forvejen, han skulle jo mange steder på gårdene.

Der blev fodret en gris op til julen de fleste steder, og hjemme faldt slagtingen ca. midt i december!

Slagteren fra min første barne-tid hed Christensen, og han havde snoet overskæg. Han havde en kort hvid jakke på med et meget tykt læderbælte, hvori samtlige knive, som han nu skulle bruge sad i træskeder. Han var af den gamle type, der slog grisen først med en stor trækølle så den blev bedøvet, inden mandfolkene smed den op på et omvendt vandkar!

Senere kom Alfred Carlsen og til ham skulle der alene købes ½ fl. brændevin, det var med i prisen. Han bedøvede ikke, men stak grisen lige i halsen - lige på

rette sted, så blodet flød ud i en spand til samme formål, som en af hjælperne holdt.

Grisen skreg og skreg naturligvis over at skulle lade sit liv, og vi unger stak da også fingrene i ørene. Man *skulle* altså se det, selvom det var uhyggeligt, men inde bag husets gardiner skete der jo ingenting!

Jeg husker tydeligt et år, hvor min bror Arne skulle være medhjælp og tage imod blod, som det hed, han har kun været ca. 15-16 år, og tænk engang, han besvimede midt i det hele. Far skældte ud, og mor måtte hentes og indtage pladsen!

Blodet skulle hurtigt, inden det koagulerede, blandes med mellemfne byggryn, store konfektrosiner og senere flommefedt i små firkanter, samt sukker og kanel. Det skulle så stå i 2 dage, - men der var da altid en "prøvesmagning" samme dag, som slagtingen foregik. Carlsen var en meget dygtig tarmrenser, så han fik lidt ekstra for at gøre det.

Vi børn syntes, det var ulækkert, meget ulækkert, at afføringen skulle ud, tarmene vendes og skylles grundigt i saltvand mange gange. Men vi spiste alligevel blodpølse med stort velbehag ef-

Julekalender

Julekalenderen var lige opfundet.

Det var en lille flad tingest der mindede om et stykke karton 18x12 cm., der hængte på væggen over min seng!

Vi havde altid sprællemænd, som vi selv klippede ud og satte sejl-garn i, og hvis den blev sat rigtigt sammen med gode knuder, kunde den sprælle.

Julegaver

Julegaverne var jo altid det allermest spændende, og da også det største samtaleemne.

Man håbede og ønskede og skrev små ønskesedler. Vi havde en blanding af nysgerrighed og spænding lige indtil juleaften.

Som mindre børn fik vi næsten altid legetøj, puslespil o.s.v. Jeg fik i 1940 prinsesse Margrethe som puslespil. Der blev også givet Knold og Tot bøger og Prins

Julekoncert i Tårnby kirke i 1960'erne

Vi lavede også musetrapper i glanspapir. Et år havde vi lavet så mange og lange, at vi fik lov at hænge dem op i den gamle stue i loftet på kryds og tværs.

Vi kaldte altid den stue, der vendte ud mod gårdspladsen for "den gamle stue". Den lille stue, eller hverdagsstuen, var der, hvor vi altid opholdt os. Den store stue i gavlen blev betegnet som "den nye stue", og dette til trods for, at de var af ganske samme alder.

Men den nye stue blev kun brugt til særlige højtider og fødselsdagsfester. Ja der blev også kun fyret ved disse lejligheder, ellers stod den bedste og lyseste stue iskold og tom, i hvert fald om vinteren.

Juleknas

Udover juletræet kom vores far også hjem fra torvet med mange spændende ting ved juletid. Det var altid far, der købte ind hos købmand Rasmussen i Lykkehøj bygningen på hjørnet ved Amagerbrogade.

Vi fik f.eks. appelsin i store portioner, figner og dadler for slet ikke at tale om paranødder, valnødder og træ- eller hasselnødder, mandler og mandariner. Alt var flot indkøbt efter en seddel ned-

skrevet af mor. Disse sager var bare ikke noget, der vankede til hverdag.

Vi fik også marcipankonfekt. Der blev lagt voksdug på bordet og sat underkopper frem med frugtfarver rød, grøn og gul og kakaopulver (til kartoflerne). Vi børn fik plads ved det store bord i den gamle stue, eller i det gamle køkken.

Der blev delt klumper ud af rå marcipanmasse, og af disse formede og trillede vi efter alle kunstens regler - og fantasi, - ja o.k., en stor del af det gik jo i brokkassen, og måtte ædes på vejen, men noget blev der alligevel til konfektskålen til juledagene.

Mor overvågede, og var selv mægtig ferm, f.eks. små gulerødder med grøn top, radiser med groft sukker og jordbær ditto, og små brune kartofler med kakao.

Ind imellem fik en af os et flop og lavede en snemand eller en gris, men så gik der alt for meget masse til.

Tingene blev lagt på en bakke og dækket med pergamentpapir og stillet koldt i den stue, der næsten aldrig blev brugt.

Her er Holger Olsen i gang med slagtning hos gårdejer Christian Petersen i Maglebylille. Ca. 1940

ter, at de var kogt og kolde igen.

Der var rigeligt med arbejde for mor og farmor (som boede hos os) og så tjenestepigen, samt det hold af mænd, der skulle holde grisen, mens den lå på stigen over karret.

Der skulle smøres madder og laves kaffe til alle, jo det varede til hen på eftermiddagen, før grisen i opskåret tilstand hang på stigen ophængt i haserne ved fødderne.

Grisen blev parteret i storstuen på et lagen. Mor sagde "her og her", og far brugte flittigt økse og

sav. Skinkerne blev sendt til røgning på "Borbygaard" i Tårnby, og flæsket kom i saltkarret.

Gruekedlen skulle koges op så det dampede, der skulle bruges masser af kogende vand når grisen skulle skoldes og gnides med et horn, for at få alle hårene af.

Dagen sluttede med et stort måltid for alle der havde hjulpet til. Opskrifter på de forskellige retter der blev lavet var de samme fra år til år f.eks. sylte - postejer - leverpostej - medister o.s.v.

Julebagning

Der skulle også bages til jul, og *der* måtte i hvert fald heller ikke mangle noget. Jeg fik som eneste pige lov til at deltage, da jeg nåede 10-12 års alderen, ellers blev dejene lagt af mor. Hun lavede først og fremmest brune kager med sirup og puddersukker og krydderier.

Vi børn syntes dejen smagte som karameller, og vi fik en klat at smage. Det var himmelsk. Mor lagde altid brunkagedejen 3-4 dage før de skulle formes og bages, enten som stjerner, hjerter eller juletræer og altid med en mandel på den udstukkede kage.

Jødekager med kanelsukker og vanillekranse var også med i julebageriet, for slet ikke at tale om klejner med en "skvat" cognac i, - ca. 1 snapseglass til portionen, det tager lidt af det fede, når de skal koges i palmin! Den selv samme opskrift bruger jeg hvert år endnu.

Mor bagte også små kranse af butterdej - smørdej, - "forlovelseskranse" kaldte vi dem, for der var hul i midten, de blev strøet med perlesukker, ligesom flødekringlerne blev, det var også smørdej eller piskeflødedej.

Alle store kagedåser blev båret

frem og skoldet, og derefter fyldt op med alskens dejlige julesmåkager. Der blev sat et pergamentpapir i låget for at holde helt tæt, og så blev de sat koldt i storstuen. Så blev de godt gemt til selve julen og dagene der fulgte.

Juleindkøb

Da vi var børn og gik i skole alle tre, var der altid en bestemt dag, hvor skolebørn havde fridag i december måned. Det faldt altid samtidig med Københavner Børnenes fridag.

Men vores mor tog os bare med til juleudstillinger en helt anden dag, ellers ville vi jo ikke kunne komme til de udsmykkede vinduer i Messen, Daells Varehus og Strøget. Her var nisser, der arbejdede med alle ting og små elektriske tog, der kørte rundt og rundt!

Julebad

Vi skulle da også vaskes lidt ekstra ved juletid, renlighed er en god ting!

En stor zinkbalje blev anbragt foran kakkelovnen i stuen (med

kakkelovnsskærm for), og vi unger blev så på skift puttet i! Vandet blev selvfølgelig skiftet ud, og vandet kogte lystigt i kakkelovnshullet.

Man frøs altid bagefter, men efter at vi havde fået en kraftig frotering og rent tøj på (een gang om ugen), sad vi rene og fine, og drengene vandkæmmede, i den store lænestol.

Juletræet

Når vi nåede en uges tid, eller lidt før juleaften, købte far juletræet, som han havde med hjem på hestevognen, når han kom fra torvet. Det var ikke altid, han fandt det rigtige lige første gang, for det skulle være flot *helt* igennem, helt lige og ikke mangle grene og helt op til loftet hvert år. Derfor var vi meget skuffede, hvis ikke træet lå i vognen, den dag vi havde glædet os til det. Træet kom dog altid. - lige og flot.

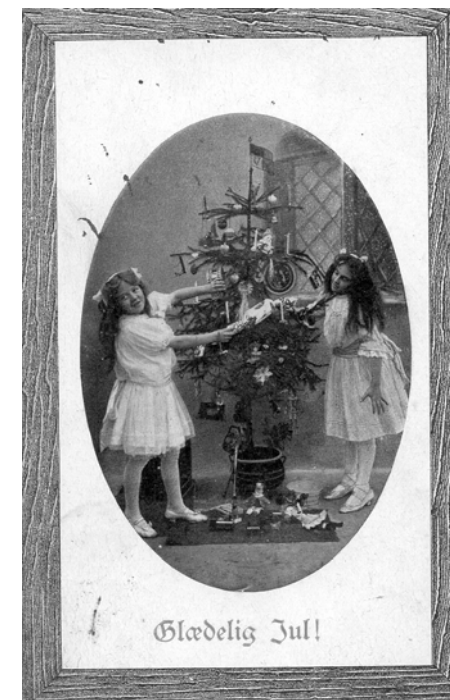
Det blev højtideligt sat i en stor balje med vand i hjørnet ved verandaen i gården, der var altid læ, - eller også stod det henne ved porten hvor, vandkarret stod lige op ad motorhuset.

Der stod det godt til selve juleaften, hvor det blev båret ind og

pyntet fra om formiddagen af os tre børn, og i den højde vi hver især kunne nå.

Vi havde meget fint gammelt julepynt. Vi flettede selv hjerter af glanspapir i alle farver og størrelser, samt kræmmerhuse vi købte på ark og klippede ud, for til sidst at lime hankene på. Til allersidst tog far en stol og satte stjernen i toppen, og mor hængte lametta på. Det var der ingen andre, der måtte!

Nu kan jeg mærke, hvor dejligt et grantræ kan dufte i en stue!

Julekort fra 1918.